

Yeni düzenlemeye tepki: Sivil toplumu kaldıracak

"Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine İlişkin Kanun Teklifi"ne şerh koyan **CHP** derneklerin "örgütlenme özgürlüğünün öznesi olmaktan çıkarılıp, demokratik hukuk devletinde tanımı bulunmayan bir kuruluşa dönüştürüleceği" endişesini dile getirdi.

Başta İçişleri Bakanlığı'nca demekyönetimlerinin görevden alınması ve yerine kayyum atanmasını öngören maddeleri olmak üzere, sivil toplum örgütlerine yönelik yeni düzenlemeleri içeren "Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine İlişkin Kanun Teklifi" TBMM Adalet Komisyonu'nda kabul edilerek Genel Kurul gündemine girdi. Teklife **CHP**, **HDP** ve **İYİ Parti** muhalefet şerhi koydu. **CHP**, derneklerin "örgütlenme özgürlüğünün öznesi olmaktan çıkarılıp, demokratik hukuk devletinde tanımı bulunmayan bir kuruluşa dönüştürüleceği" endişesini dile getirdi.

CHP'li Komisyon üyeleri, **Zeynel Emre**, **Tufan Köse**, **Raif Zeybek**, **Turan Aydoğan**, **Alpay Amten** ve **Süleyman Bülbül** muhalefet şerhlerinde 43 maddelik yasa teklifinin ilk 6 maddesinin kitle imha silahlarına ilişkin düzenlemeler içerdiğini belirtilirken, aslında "torba yasa" mantığıyla hazırlanan teklifin yedi ayrı yasadaki değişiklik öngörütüne dikkat çekti.

GRİ LİSTE GİRME OLASILIĞI

Muhalefet şerhinde, **AKP**'nin, Türkiye'nin FATF tavsiyelerinin kara para aklama ve terörün finansmanı konusundaki yükümlülüklerini yerine getirmemesi nedeniyle "gri listeye" eklenme tehlikesi ile karşı karşıya gelince teklifi alelacele Meclis'e getirdiği vurgulandı.

17/25 ARALIK ANIMSATMASI

Teklifte, FATF'ın 7 numaralı tavsiyesine uyum amaçlı düzenlemelere yer verilirken, "Siyasi nüfuz sahibi kişilerle" ilgili 12 nolu tavsiyeyle ilgili düzenleme yapılmadığı ifade edildi.

17/25 Aralık sürecindeki yolsuzluk iddialarının anımsatıldığı muhalefet şerhinde, "Tavsiyeye uyum sağlanmamış olması ülkemizde, siyasi nüfuz sahibi kişiler ve bunlarla bağlantılı kimselerin dahil olduğu yolsuzluk olaylarının ortaya çıkmasını zorlaştırmakta ve yolsuzluk kaynaklı fonların ekonomik sistem içinde akmasını kolaylaştırmaktadır" denildi.

Yardım Toplama Yasası'nda yapılan değişikliklerle internetten yardım toplama ile ilgili düzenlemelerin de eleştirildiği muhalefet şerhinde, "Muhafif birçok sivil toplum örgütü, topladığı yardımlarda terörizmin finansmanı bahanesi ile müdahaleye açık olabilecektir" görüşüne yer verildi.

"OHAL KHK'LERİNİ KANUNİLEŞTİRİYOR"

Muhalefet şerhinde, terör ve uyuşturucu suçları ile mal varlığı değerlerini aklama suçlarından dolayı soruşturma başlatılan kişiler ve görev yaptığı kurumların İçişleri Bakanı tarafından görevden alınması, geçici olarak faaliyetten men etmesi ve yerlerine kayyum atanmasına ilişkin hükümler eleştiriliyor.

Ayrıca dernek faaliyetlerinin "keyfi" olarak sınırlanmış olduğu ifade edilen metinde şu cümleler yer alıyor:

► "Üçüncü fıkrayla; bu madde kapsamında görevden uzaklaştırılan yerine yapılacak kayyum atanmalarında izlenecek usul açıklanıyor. Bu düzenlemenin yapılması, dernekleri, örgütlenme özgürlüğü öznesi olmaktan çıkaracak ve demokratik hukuk devletinde tanımı bulunmayan bir kuruluşa dönüştürecek."

► "OHAL KHK'leri ile dernek kapatılmasının ardından iki senelik boşluğu dolduracak kanuni bir düzenlemedir. Dernek organlarında görev alan

birinin hangi kanun kapsamında olursa olsun hakkında kovuşturma yürütülmesi veya hakkında mahkumiyet kurulmuş olması dahi demeye yönelik meşru bir gerçekçe değildir."

"SIR SAKLAMA YÜKÜMLÜLÜĞÜNE AYKIRI"

Yasa teklifi ile şüpheli işlem bildiriminden yükümlü olacaklarına "serbest avukatların" da eklendiği anımsatılarak, ancak müvekkil-avukat görüşmelerinin "sır saklama" yükümlülüğü kapsamında olduğu vurgulandı. Düzenleme ile avukatlık müessesesinin işlevsiz hale geleceği ifade edildi.

HDP: DERNEKLER KRİMİNALİZE EDİLECEK

HDP'li üyeler **Züleyha Gülüm**, **Mehmet Rüşü Tiryaki** ve **Abdullah Koç** da muhalefet şerhlerinde "demokratik hakların engellenmesinin amaçlandığını" ifade ettiler.

İçişleri Bakanı ve valiliklerin STK'ların yönetiminde bulunan ve hakkında terör soruşturması açılmış isimleri görevden almasının Anayasa'ya aykırı olduğu belirtilen muhalefet şerhinde, Cumhurbaşkanı'nın yargı karar olmadan malvarlıklarını dondurma karar almasının da masuniyet karinesinin ihlali olduğu belirtildi:

► "Cumhurbaşkanı isterse, bu kişi ve kuruluşlarla dolaylı ilişkisi bulunan ya da onun adına hareket eden hesapları da dondurulabilir."

► "Herhangi bir mahkeme karar olmadan mal varlıklarına el konulması masuniyet karinesine aykırılık teşkil etmektedir. Mülkiyet hakkının keyfi ihlaline de yol açacaktır."

Yasa teklifi ile yardım toplama faaliyetleri konusunda kamu kurum ve kuruluşlarına bankalar dâhil gerçek ve tüzel kişilerden her türlü bilgi ve belgeyi isteyebilmesine olanak sağlanması da eleştirilerek, "Bankalar dahil denilecek yurttaşların hesaplarının en detaylı bir şekilde incelenmesine olanak tanyacak olan bu düzenlemenin herkesi 'terörist' ilan edilebilmenin bir diğer yolu olacağı da tartışmasızdır" görüşüne yer verildi.

Muhalefet şerhinde, bu durumun bankacılık sistemini tehdit edeceği vurgulandı.

İYİ PARTİ: SMA HASTALARINA YARDIM İZNE TABİİ OLMAMALI

İYİ Partili üyeler **Ayhan Erel** ve **Hasan Şubaşı** da muhalefet şerhinde, demekyönetimlerinin İçişleri Bakanlığı tarafından görevden alınıp, yerine kayyum atanmasına karşı çıkarken, ihbar üzerine Türkiye'de herkesin "terör soruşturması" ile karşı karşıya kalabileceğine işaret ettiler. **İYİ Partili** üyeler, görevden alma ve kayyum atama kriterleri için soruşturma yerine "İddianame hazırlanıp, mahkemenin bu iddianameyi kabul etmesi" kriterinin getirilmesini istedikler.

Yardım Toplama Yasası'nda yapılan değişikliklerle usulsüz para toplama getirilen idari para cezalarının oranısız olduğu belirtilen muhalefet şerhinde, ceza alt sınıf ve üst sınıf koymak yerine

toplama yardım oranına göre idari para cezası verilmesi önerildi.

Yasa teklifi ile internet ortamında para toplanmasının önüne geçilmesinin hedeflendiğine işaret edilen muhalefet şerhinde, "SMA hastaları için düzenlenen yardım kampanyaları vardır. Bu tür durumların izne tabi olmaması gerekmektedir. En azından Valliğin erişim engeli değil şartları sağlanması durumunda izin alınması için süre verilmesi düzenlemeye eklenmelidir" denildi.

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ: SİVİL TOPLUMU ORTADAN KALDIRMA TEKLİFİ

Düzenlemeye bir tepki de Uluslararası Af Örgütü'nden geldi.

BBC Türkçe'ye **yasa teklifini** değerlendiren Uluslararası Af Örgütü Türkiye Kampanyalar ve İletişim Direktörü Tank Beyhan, düzenlemenin "sivil toplumu susturmayı" amaçladığına işaret etti.

Yasa teklifi ile derneklere yönelik denetimlere yeni kısıtlar getirildiğine dikkat çeken Beyhan, derneklerin zaten düzenli iç denetimlerini gerçekleştirdiği gibi Af Örgütü gibi büyük yapıların da ayrıca bağımsız denetimden geçtiğini hatırlattı.

Daha önce istisnai olan devlet denetimlerinin uzun zamanlar alan süreçlerden oluştuğunu vurgulayan Beyhan, profesyonel çalışan barındırmayan bir çok derneğin kapanmak zorunda kalacağını vurguladı.

Beyhan, "Bu düzenleme örgütlenme özgürlüğünü fiili olarak ortadan kaldırır" görüşüne yer verdi.

Beyhan, terör gerekçesiyle İçişleri Bakanı'na dernek yönetimlerini görevden alma ve yerine kayyum atanmasının yolunu açan düzenlenin sivil toplum örgütlerini "çalışmaz" hale getireceğine dikkat çekti:

► "Bu düzenleme sivil toplumu çalışmaz hale getirmenin mütemmim çözü. Örneğin Uluslararası Af Örgütü olarak biz de Türkiye'de dernek statüsünde çalışmalarımızı yürütüyoruz. Bakanlık faaliyetleri durdurma kararı, mahkemeye taşınıyor deniyor ama Türkiye yargının varlığını tartışıldığı bir ülke şu anda.

► "Temel hukuk kuralları sıklıkla çığnemek sivil toplumcular, siyasetçiler, gazeteciler ve hatta evinde oturup çayını içen vatandaş hakkında anlamsız suçlamalarla davalar açılabilir."

► "Bu davalarda anayasanın ayakları altına alındığını görüyoruz."

► "AYM ve AİHM kararları uygulanmıyor. Bakanlık sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerini durdurma karar yargının kontrolüne tabi de, yargı kimin kontrolünde? Bu düzenleme Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının altına sığmaz."

► "Bu **yasa teklifi** kitle imha silahlarının yayılması ile mücadele bahanesi ile sivil toplumu ortadan kaldırma teklifidir. Türkiye'de yıllardır daraltılan sivil anana vurulmak istenen son darbelerdir. Sivil topluma müzakere edilmeden bir gece aniden ortaya çıkan bu teklif alelacele komisyondaya getirilip Meclis gündemine getirilmek isteniyor."